

## **Нова политическа рамка на ЕС за борба с насилието срещу жени**

### **Резолюция на Европейския парламент от 5 април 2011 г. относно приоритетите и очертаването на новата политическа рамка на ЕС за борба с насилието срещу жени (2010/2209(INI))**

*Европейският парламент,*

- като взе предвид разпоредбите на правните инструменти на Организацията на Обединените нации (ООН) в областта на правата на човека, и по-специално инструментите, свързани с правата на жените, като Устава на ООН, Всеобщата декларация за правата на човека, Международния пакт за граждански и политически права, Международния пакт за икономически, социални и културни права, Конвенцията за преследване на търговията с хора и експлоатацията на чужда проституция, Конвенцията за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените и факултативния протокол към нея, Конвенцията против изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унижително отношение или наказание, Конвенцията от 1951 г. относно статута на бежанците и принципа на неотблъскване,
- като взе предвид други инструменти на ООН по въпросите на насилието срещу жени, като Виенската декларация и програма за действие, приети на 25 юни 1993 г. по време на Световната конференция по правата на човека (A/CONF. 157/23), и Декларацията на ООН за премахване на насилието срещу жени, приета на 20 декември 1993 г. (A/RES/48/104),
- като взе предвид резолюциите на Общото събрание на ООН от 12 декември 1997 г., озаглавена „Мерки в областта на предотвратяването на престъпления и наказателното право за премахване на насилието срещу жени“ (A/RES/52/86), от 18 декември 2002 г., озаглавена „Мерки за премахване на престъпленията, извършени срещу жени в защита на честта“ (A/RES/57/179) и от 22 декември 2003 г., озаглавена „Премахване на домашното насилие срещу жените“ (A/RES/58/147),
- като взе предвид докладите на специалните докладчици на Върховния комисар на ООН по правата на човека относно насилието срещу жените и Общата препоръка № 19, приета на от Комитета за премахване на дискриминацията по отношение на жените (11-а сесия, 1992 г.),
- като взе предвид Декларацията от Пекин и Платформата за действие, приета на Четвъртата световна конференция за жените, проведена на 15 септември 1995 г., както и резолюциите на Парламента от 18 май 2000 г. относно продължаване на Платформата за действие от Пекин<sup>1</sup>, от 10 март 2005 г. относно продължаване на Платформата за действие от Четвъртата световна конференция за жените (Пекин+10)<sup>2</sup> и от 25 февруари 2010 г. относно продължаване на Платформата за

---

<sup>1</sup> ОВ С 59, 23.2.2001 г., стр. 258.

<sup>2</sup> ОВ С 320 Е, 15.12.2005 г., стр. 247.

действие от Пекин (Пекин+15)<sup>1</sup>,

- като взе предвид Хартата на основните права на Европейския съюз,
  - като взе предвид Резолюцията на Общото събрание на ООН от 19 декември 2006 г., озаглавена „Активизиране на усилията за премахване на всички форми на насилие срещу жените“ (A/RES/61/143) и Резолюции 1325 и 1820 на Съвета за сигурност на ООН относно жените, мира и сигурността,
  - като взе предвид работата на Специалния комитет на Съвета на Европа за предотвратяване и борба с насилието срещу жени и домашното насилие (САНВИО), създаден през 2008 г. със задача да подготви бъдеща конвенция на Съвета на Европа по този въпрос,
  - като взе предвид заключенията на Съвета по заетост, социална политика, здравеопазване и потребителски въпроси (EPSCO) от 8 март 2010 г. по отношение на насилието,
  - като взе предвид своята позиция от 14 декември 2010 г. относно проекта за директива на Европейския парламент и на Съвета относно Европейската заповед за осигуряване на защита<sup>2</sup>,
  - като взе предвид своята резолюция от 26 ноември 2009 г. относно премахването на насилието срещу жените<sup>3</sup>,
  - като взе предвид своята декларация от 21 април 2009 г. за кампанията „НЕ на насилието срещу жените“<sup>4</sup>,
  - като взе предвид своята резолюция от 24 март 2009 г. относно борбата срещу гениталното осакатяване на жени, практикувано в ЕС<sup>5</sup>,
  - като взе предвид Стратегията на Комисията за равенство между жените и мъжете 2010—2015 г., представена на 21 септември 2010 г.,
  - като взе предвид член 48 от своя правилник,
  - като взе предвид доклада на комисията по правата на жените и равенството между половете (A7-0065/2011),
- А. като има предвид, че никое изолирано действие не може да премахне насилието, основано на пола, но че комбинация от мерки в областта на инфраструктурата, правото, съдебната система, правоприлагането, образованието, здравеопазването, както и други действия, свързани с предоставянето на услуги, могат в значителна степен да намалят насилието, основано на пола, и последствията от него,
- Б. като има предвид, че въпреки че не съществува международно признато

---

<sup>1</sup> ОВ С 348 Е, 21.12.2010 г., стр. 11.

<sup>2</sup> Приети текстове, P7\_TA(2010)0470.

<sup>3</sup> ОВ С 285 Е, 21.10.2010 г., стр. 53.

<sup>4</sup> ОВ С 184 Е, 8.7.2010 г., стр. 131.

<sup>5</sup> ОВ С 117 Е, 6.5.2010 г., стр. 52.

определение на понятието „насилие срещу жени“, то се определя от ООН като всеки акт на насилие, основано на пола, който причинява или може да причини физически, сексуални или психологически вреди или страдание на жените, включително заплахите за извършване на такъв акт, принудата или произволното лишаване от свобода, които се случват както в обществения, така и в личния живот<sup>1</sup>,

- В. като има предвид, че насилието представлява травмиращо преживяване за всеки мъж, жена или дете, но насилието, основано на пола, в преобладаваща степен се извършва от мъже спрямо жени и момичета, което едновременно отразява и засилва неравенствата между мъжете и жените и излага на риск здравето, достойнството, сигурността и независимостта на жертвите на насилие,
- Г. като има предвид, че според изследванията относно насилието, основано на пола, една пета до една четвърт от жените в Европа са преживели физически действия на насилие поне веднъж през живота си като възрастни, а повече от една десета са жертва на сексуално насилие, включващо употреба на сила; като има предвид, че изследванията също така показват, че 26 % от децата и младите хора съобщават за физическо насилие през детството,
- Д. като има предвид, че рекламата и порнографията често представят различни типове насилие, основано на пола, като по този начин омаловажават насилието срещу жените и възпрепятстват стратегиите за равенство между половете,
- Е. като има предвид, че извършването от мъже насилие срещу жени определя мястото на жените в обществото: по отношение на тяхното здраве, достъпа до системата на заетост и образование, интеграцията в социални и културни дейности, икономическата независимост, участието в обществения и политически живот и в процеса на вземане на решения и на отношенията им с мъжете,
- Ж. като има предвид, че в много случаи жените не подават жалби срещу актовете на насилие, извършени срещу тях въз основа на пола, поради различни и сложни причини от психологическо, икономическо, социално и културно естество, а в някои случаи – и поради липса на доверие в полицията, съдебната система и социалните и здравните служби,
- З. като има предвид, че насилието, основано на пола, извършвано предимно от мъже спрямо жени, е структурен и широко разпространен проблем в Европа и света, като това явление засяга жертви и извършители, независимо от тяхната възраст, образование, доходи и социално положение, и е свързано с несправедливото разпределение на власт между жените и мъжете в нашето общество,
- И. като има предвид, че икономическият стрес нерядко води до по-често, по-насилствено, по-опасно малтретиране; като има предвид, че според резултатите от изследванията насилието срещу жените се засилва, когато мъжете страдат от загуба на работното място или собственост като последица от икономическата криза,
- Й. като има предвид, че насилието срещу жените обхваща широк спектър от

---

<sup>1</sup> Член 1 от Декларацията на ООН за премахване на насилието срещу жени от 20 декември 1993 г. (A/RES/48/104), точка 113 от Пекинската платформа за действие на ООН от 1995 г.

нарушения на правата на човека включително: сексуално малтретиране, изнасилване, домашно насилие, сексуално насилие и тормоз, проституция, трафик на жени и момичета, незачитане на сексуалните и репродуктивни права на жените, насилие срещу жените на работното място, насилие срещу жените по време на конфликт, насилие срещу жените в затворите или центрове за грижи и няколко вредни традиционни практики; като има предвид, че всеки от посочените видове малтретиране може да остави дълбоки психологически белези, да увреди общото здравословно състояние на жените и момичетата, в това число и на здравето на репродуктивните органи, на тяхното сексуално здраве, а в някои случаи да доведе до смърт,

- К. като има предвид, че в няколко държави-членки извършването от мъже насилие срещу жени под формата на изнасилване не се разглежда като престъпление, което води до служебно възбуждане на преследване<sup>1</sup>,
- Л. като има предвид, че не се извършва редовно събиране на съпоставими данни относно различните видове насилие срещу жени в Европейския съюз, което затруднява установяването на реалните измерения на проблема и намирането на подходящи решения; като има предвид, че събирането на достоверни данни е особено трудно, тъй като жените и мъжете, поради страх или срам, не са склонни да съобщават това, което са преживели, на съответните заинтересовани страни,
- М. като има предвид, че според съществуващите проучвания относно държавите членки на Съвета на Европа приблизителната годишна цена на насилието срещу жени възлиза на 33 милиарда EUR<sup>2</sup>,
- Н. като има предвид, че поради различните политики и законодателства в държавите-членки жените в Европейския съюз не получават еднаква закрила срещу насилието, извършвано от мъже,
- О. като има предвид, че съгласно Договора от Лисабон Европейският съюз притежава по-широки правомощия в областта на съдебното сътрудничество по наказателно-правни въпроси, в това число по наказателно-процесуалното право и материалното наказателно право, както и в областта на полицейското сътрудничество,
- П. като има предвид тревожно високия брой на жените, жертви на насилие, основано на пола,
- Р. като има предвид, че тормозът по отношение на майките и бременните жени е друга форма на насилие или малтретиране, на която са подлагани жените, която се проявява основно в рамките на семейството или на двойката и в социалните и професионалните сфери и води или до преждевременно уволнение на жената или до доброволното ѝ напускане на работа, както и до дискриминация и депресия,
- С. като има предвид, че в своята Стратегия за равенство между половете за периода

---

<sup>1</sup> Изследване на Комисията за 2010 г., озаглавено „Технико-икономическа обосновка за оценка на възможностите, начините и необходимостта за стандартизиране на националното законодателство относно насилието срещу жените, насилието срещу децата и насилието, основано на сексуална ориентация“, стр. 53.

<sup>2</sup> „Проучване за оценка на мерките и действията, предприети от държавите-членки на Съвета на Европа за борба с насилието срещу жените“, Съвет на Европа, 2006 г.

2010–2015 г. Комисията подчертава, че насилието, основано на пола, представлява един от ключовите проблеми, които трябва да бъдат решени, за да се постигне истинско равенство между половете,

- T. като има предвид, че Комисията обяви, че през 2011 г. ще направи предложение за стратегия за борба с насилието срещу жените, но в Работната програма на Комисията за 2011 г. тази стратегия не беше изрично упомената,
1. Приветства изразения от Комисията ангажимент да представи през 2011–2012 г. в своя План за действие за изпълнение на Програмата от Стокхолм „Съобщение относно стратегия за борба с насилието над жени, домашното насилие и обрязването на женските полови органи, което ще бъде последвано от план за действие на ЕС“<sup>1</sup>;
  2. Предлага възприемането на нов и всеобхватен политически подход срещу насилието, основано на пола, който включва:
    - инструмент на наказателното право под формата на директива срещу насилието, основано на пола,
    - мерки за разглеждане на рамката на шестте „П“ относно насилието срещу жените (политика, превенция, предпазване, преследване, предоставяне и партньорство),
    - изисквания към държавите-членки да осигурят наказания за извършителите в съответствие с тежестта на престъплението,
    - изисквания към държавите-членки да осигурят обучение за служителите, за които съществува вероятност да влезнат в допир със случаи на насилие срещу жените – включително служители на право-прилагащите органи, персонал на социални, детски, здравни центрове и центрове за оказване на спешна помощ – с цел да откриват, идентифицират и да действат по подходящ начин в подобни случаи, като обръщат специално внимание на нуждите и правата на жертвите,
    - изисквания за държавите членки да положат дължимите грижи, да регистрират и да разследват всички форми на престъпленията, свързани с насилие, основано на пола, с цел възбуждане на наказателно преследване,
    - планове за създаването на специфични следователски практики за специалистите от полицията и от сектора на здравеопазването с цел събиране на доказателства за насилие, основано на пола,
    - създаване на партньорства с висши учебни заведения с цел предоставяне на курсове за обучение относно насилието, основано на пола, на специалисти в съответните области, по-специално съдии, служители на криминалната полиция, служители в областта на здравеопазването и образованието и структурите за оказване на помощ на жертвите на насилие,

---

<sup>1</sup> COM (2010)0171 „Установяване на пространство на свобода, сигурност и правосъдие за гражданите на Европа — План за действие за изпълнение на Програмата от Стокхолм“, стр. 13.

- предложения за политики за оказване на съдействие на жертвите отново да изградят живота си, като се отчитат специфичните нужди на различните групи жертви, като например жени от малцинствата, в допълнение към осигуряването на тяхната безопасност и възстановяването на тяхното физическо и психическо здраве и мерки, насърчаващи обмена на информация и най-добри практики при работа с жени, преживели насилие,
- интегриране на специфичните механизми за идентифициране и диагностициране в спешните отделения на болниците и мрежата за предоставяне на първични здравни грижи с оглед засилване на ефективността на системата за достъп и наблюдение на жертвите на този вид насилие,
- изисква от държавите-членки, в сътрудничество със съответните неправителствени организации, да осигурят приюти на жертвите на насилие, основано на пола,
- минимални стандарти по отношение на броя на структурите на всеки 10 000 жители за оказване на помощ на жертвите на насилие, основано на пола, под формата на центрове със специализирани знания в тази област,
- изготвяне на европейска харта относно минимално равнище на услуги по предоставяне на помощ, предлагани на жертвите на насилие срещу жени, включително: право на правна помощ; създаване на приемни центрове, които удовлетворяват необходимостта от предоставяне на защита на жертвите и осигуряване на временното им настаняване; услуги по осигуряване на спешна психологическа помощ – безплатна, предоставяна от специалисти, децентрализирана и достъпна; както и система за финансова помощ, насочена към насърчаване на независимостта на жертвите и улесняване на тяхното връщане към нормален живот и трудова дейност,
- минимален стандарт, който гарантира, че жертвите получават професионална помощ под формата на съвет от практикуващ юрист, независимо от тяхната роля в наказателното производство,
- механизми за улесняване на достъпа до правна помощ, която да дава възможност на жертвите да отстояват правата си на територията на целия Съюз,
- планове за създаването на методологични насоки и предприемане на нови усилия за събиране на съпоставими статистически данни за насилието, основано на пола, в това число осакатяване на женските полови органи, с цел да се установи обхватът на проблема и да се предостави база за промяна на действията по този проблем,
- обявяване, през следващите пет години, на Европейска година срещу насилието срещу жени с цел повишаване на осведомеността на европейските граждани,
- изисква от Комисията и държавите-членки, при целесъобразност в сътрудничество с неправителствени организации, да предприемат подходящи мерки за превенция, в това число кампании за повишаване на осведомеността;

- прилагане на мерки в колективните трудови договори и подобряване на координацията между работодателите, професионалните съюзи и предприятията, както и между съответните им ръководства, с цел предоставяне на необходимата информация на жертвите относно техните трудови права,
  - увеличаване на броя на съдилищата, специализирани по въпросите на основаното на пола насилие; увеличаване на ресурсите и материалите за обучение на съдии, прокурори и адвокати относно основаното на пола насилие; и подобряване на специализираните отдели в право-прилагащите органи посредством увеличаване на броя на служителите и подобряване на обучението и оборудването им;
3. Настоятелно призовава държавите-членки да признаят за престъпление изнасилването и сексуалното насилие срещу жени, особено в рамките на брака или неформалните интимни връзки и/или когато е извършено от роднини от мъжки пол, в случаите, когато не е налично съгласие на жертвата, и да гарантират, че при подобни престъпления служебно се образува наказателно производство срещу извършителя, както и да отхвърлят каквото и да било позоваване на културни, традиционни или религиозни практики или традиции като смекчаващо вината обстоятелство в случаите на насилие срещу жени, включително т.нар. „престъпления на честта“ или осакатяването на женски полови органи;
  4. Признава, че насилието срещу жените представлява една от най-сериозните форми на нарушаване на правата на човека, основано на пола, и че домашното насилие – срещу други жертви, като например деца, мъже и по-възрастни лица – също представлява скрито явление, засягащо прекалено много семейства, за да бъде пренебрегвано;
  5. Подчертава, че подлагането на физическо, сексуално или психологическо насилие и малтретиране между партньорите или други членове на семейството оказва силно въздействие върху децата;
  6. Призовава държавите-членки да предвидят в случаите, които касаят деца – свидетели на всякакви форми на насилие, психологически консултации, които са подходящи за възрастта на децата и са специално съобразени с техните потребности с цел преодоляване на травмиращите ги преживявания, като надлежно се спазва принципът за действия в най-добрия интерес на детето;
  7. Подчертава, че жените мигранти, включително и тези без документи, и жените, търсещи убежище, представляват две подкатегории, особено уязвими за насилие, основано на пола;
  8. Подчертава значението на подходящото обучение за всички, които работят с жени, жертви на насилие, основано на пола, по-специално представителите на съдебната система и право-прилагащите органи, със специално внимание към полицията, съдиите, социалните работници и здравните работници;
  9. Призовава Европейската комисия, като използва всички налични източници на знание и информация, да създава и предоставя годишна статистика относно насилието, основано на пола, включително данни за това, колко жени биват

убивани годишно от своите партньори или бивши партньори, въз основа на данните от държавите-членки;

10. Подчертава, че изследванията в областта на насилието срещу деца, младежи и жени и в по-общ аспект относно сексуалното насилие и насилие, основано на пола, следва да бъде включена като мултидисциплинарна област на изследване в Осмата рамкова програма за изследване и технологично развитие;
11. Отправя искане към Комисията да помисли за създаването на орган за наблюдение над насилието срещу жените, въз основа на докладването за съдебни дела, в които е разглеждано насилие срещу жени;
12. Призовава Комисията да продължи своите усилия за борба с насилието, основано на пола, чрез общностни програми, особено чрез програмата „Дафне“, която вече има успешен опит в борбата с насилието срещу жените;
13. Отбелязва, че Агенцията на Европейския съюз за основните права (FRA), на основата на една представителна извадка, ще направи допитване до жени от всички държави членки по отношение на техния опит, свързан с насилието, и отправя искане вниманието да се съсредоточи върху изследване на действителното отношение, с което биват посрещнати жените, от различните органи и служби за оказване на помощ, когато правят оплакване;
14. Настоятелно приканва държавите членки в своите национални статистики ясно да показват мащаба на насилието, основано на пола, и да предприемат мерки, гарантиращи събирането на данни за насилие, основано на пола, наред с другото, относно пола на жертвите, пола на извършителите, характера на връзката между тях, възрастта, мястото на извършване на престъплението и нараняванията;
15. Призовава Европейската комисия да представи проучване относно финансовото въздействие на насилието срещу жени, въз основа на изследвания, използващи методологии, които позволяват да се даде количествено изражение на финансовото въздействие на тази форма на насилие върху системите на здравеопазването и социалната сигурност, както и пазара на труда;
16. Призовава Агенцията на Европейския съюз за основните права и Европейския институт за равенство между половете да проведат проучване, което изследва разпространението на насилие в отношенията между тийнейджъри и неговото влияние върху тяхното благосъстояние;
17. Отбелязва, че следенето, 87 % от жертвите на което са жени, предизвиква психическа травма и тежък емоционален стрес, поради което то следва да се разглежда като форма на насилие срещу жените и да бъде включено в нормативната уредба на всички държави-членки;
18. Отбелязва, че традиционните вредни практики, като например осакатяването на женските полови органи и т. нар. „убийства на честта“, са форми на насилие срещу жените, свързани във висока степен с контекста, и следователно настоятелно призовава Комисията да отдели специално внимание на традиционните вредни практики в своята стратегия за борба с насилието срещу жените;



19. Признава тежкия проблем с проституцията, в това число и детската проституция, в Европейския съюз и отправя искане за по-нататъшно изследване на връзката между правната система на въпросната държава-членка и степента на разпространеност на съществуващата проституция; насочва вниманието към тревожното нарастване на трафика на хора към и в рамките на ЕС – дейност, съсредоточена по-конкретно върху жени и деца, и настоятелно призовава държавите-членки да предприемат твърди мерки за борба с тази незаконна практика;
20. Отправя искане към държавите-членки да признаят тежкия проблем със заместващото майчинство, което представлява експлоатация на женското тяло и на неговите репродуктивни органи;
21. Подчертава, че и жените и децата са предмет на еднакви форми на експлоатация, като и двете групи могат да бъдат разглеждани като стоки на международния пазар за репродуктивност, и че тези нови видове договорки, като например за заместващо майчинство, увеличават трафика на жени и деца и нелегалното осиновяване извън рамките на националните граници;
22. Отбелязва, че домашното насилие е идентифицирано като главна причина за спонтанни аборти или мъртвородени деца, както и за смърт на майката по време на раждане, и отправя искане към Комисията да се отдели особено внимание на насилието срещу бременни жени, при което нарушителят нанасява повече от едно същество;
23. Изтъква, че гражданското общество, особено НПО, сдруженията на жените и други държавни и частни доброволчески организации, предоставящи помощ на жертвите на насилие, предлагат услуги, които са от голямо значение, по-специално като помагат на жените жертви, искащи да нарушат мълчанието, в което насилието ги е затворило, и следва да бъдат подпомогани от държавите-членки;
24. Отново подчертава необходимостта да се работи както с жертвите, така и с извършителите на насилие, с цел да се повиши чувството за отговорност на последните и да се подпомогне разчупването на стереотипите и социално обусловените възгледи, които спомагат за поддържане на условията, пораждащи този вид насилие, и приемането му;
25. Призовава държавите-членки да осигурят приюти за жените, за да съдействат на жените и децата сами да определят своя живот, свободен от насилие и бедност, които приюти следва да предлагат специализирани услуги, медицинско обслужване, правна помощ, психо-социални и терапевтични консултации, правна помощ по време на съдебни производства, помощ за децата, засегнати от насилие и т.н.;
26. Подчертава, че държавите-членки следва да заделят достатъчно ресурси за превенция и борба с насилието срещу жените, в това число чрез използване на структурните фондове;
27. Подчертава, че е важно държавите-членки и регионалните и местните органи да предприемат действия за улесняване на връщането на пазара на труда на жени, които са били жертви на основано на пола насилие, посредством инструменти като Европейския социален фонд или програма „Прогрес“;

28. Призовава ЕС и неговите държави-членки да установят правна рамка, която дава на жените имигранти право да притежават собствен паспорт и разрешително за престой, както и да създадат възможност лицето, което е отнело тези документи, да носи отговорност по смисъла на наказателното право;
29. Отново напомня виждането, изразено в неговата резолюция от 25 февруари 2010 г., че според новата правна рамка, установена с Договора от Лисабон, Европейският съюз следва да стане страна по Конвенцията за премахване на всички форми на дискриминация срещу жените и на факултативния протокол към нея;
30. Призовава Комисията и държавите-членки да разгледат на международно равнище въпросите за насилието срещу жени и свързаното с пола измерение на нарушенията на правата на човека, по-конкретно в контекста на двустранните споразумения за асоцииране и международните търговски споразумения, които са в сила и в процес на договаряне;
31. Възлага на своя председател да предаде настоящата резолюция на Съвета и на Комисията.